

Dobosné Brezovszky Anikó

Olvasás – könyv – könyvtárhasználat Somogyi-könyvtári felmérés a középiskolások könyv- és könyvtárhasználati szokásairól

Előzmények, módszertan

A szegedi Somogyi-könyvtárban évek óta tapasztaljuk azt a tendenciát, hogy míg a gyermekek (óvodások, általános iskolások) szívesen és sokat járnak könyvtárba egyénileg és szervezett keretek között is, addig a középiskolásokra ez már sajnos nem jellemző. Ez nem helyi specialitás, hanem országos (sőt, nemzetközi) tendencia, mégis kíváncsiak voltunk arra, hogy ennek milyen okai lehetnek, és mivel tudnánk ráirányítani ennek a korosztálynak a figyelmét a könyvtári szolgáltatásokra, lehetőségekre.

Az olvasási szokásokat folyamatosan vizsgálják Magyarországon. A KSH, a Szonda Ipsos és a TÁRKI felmérésein kívül **érdemes kiemelni még az alábbi kutatókat, akik kifejezetten a fiatalok olvasási szokásaira fókuszáltak:** Péterfi Rita (*A Harry Potter nemzedék és a könyvek*), Hevérné Kanyó Andrea, Gombos Péter, Kiss Gábor (*A netgeneráció olvasási attitűdje*), Barátné Hajdu Ágnes (*Diákok olvasási szokásai két szegedi középiskolában*), Magyarné Fazekas Ágnes (*Vizsgálatok 15–16 éves tanulók olvasási és médiahasználati szokásairól*), Tóthné Szűcs Éva (*Nyíregyházi középiskolások olvasási szokásai*). Kutatásaik kissé eltérnek ugyan egymástól kérdésfeltevésben, a korosztály pontos meghatározásában, de több ponton van átfedés is közöttük, ami az összehasonlítást lehetővé teszi.

Egy 2012-es Szonda Ipsos-felmérés szerint „A fiatalok több mint egynegyede – 28 százaléka – soha nem olvas könyvet. További 35 százaléknyan is csupán néha-néha – saját bevallásuk szerint ritkábban, mint havonta – vesznek kezükbe valamilyen kötetet. A 18-25 éves korosztály közel kétharmada, 63 százaléka tehát lényegében a könyvektől függetlenül éli az életét. Legtöbben, 55 százaléknyan az időhiányra hivatkoztak, de sokan, 45 százaléknyan elismerték, hogy nem érdekli őket a könyv. Viszonylag nagy arányban –

32 százalékban – azt említették, hogy nem köti le őket az olvasás, 31 százalék pedig azzal mentette fel magát, hogy drágák a könyvek.”¹

Jelen felmérés érinti ugyan az olvasási és azon belül az eszközhasználati kérdéseket is, de a fókuszában a könyvtárhasználat és annak a motivációja, gátló tényezőinek a felkutatása állt, hiszen mi azt szeretnénk volna megtudni, hogy miért járnak – nem járnak a diákok könyvtárba, illetve hogy mivel tudnánk őket becsalogatni, hogyan tudnánk számukra vonzó tevékenységeket, szolgáltatásokat kínálni, hogy felnőttként is olvasók maradjanak.

Nagyon fontos szempont volt számunkra az is, hogy ne csak azokat a középiskolásokat szólítsuk meg a kérdéseinkkel, akik beiratkozott könyvtári tagok (őket már valamilyen igény idehozta), hanem szeretnénk volna elérni a könyvtárunkba nem járókat is, hogy megtudhassuk az ő véleményüket is. A felmérést azokban a szegedi középiskolákban végeztük el, amelyekkel a könyvtár közösségi szolgálat teljesítésére korábban együttműködési szerződést kötött. Az adatközlési kedv fokozása érdekében 1 óra közösségi szolgálatot igazoltunk a válaszolóknak. A felmérésben részt vevő diákok kétharmada nem tagja a Somogyi-könyvtárnak, 37%-uk pedig egyáltalán nem jár könyvtárba (az iskolai könyvtárat is beleértve).

A felmérés módszertani előkészítésében és a kérdőív kidolgozásában nagy segítségünkre volt Péterfi Rita olvasásszociológus. Az ő javaslatára hívtunk össze fókuszcsoporthoz beszélgetéseket, hogy kötetlen légkörben szerezzünk információkat a diákoktól a felmérési témában, amelyeket később beépítettünk a felmérésbe is. Sok prekoncepció már ezeken a találkozásokon megdőlt, ami nagyban segítette a jól megfogalmazott kérdésfeltevést a későbbiekben.

A 2016. október 21. és november 6. közötti időszakban egy online kérdőív segítségével mértük fel a szegedi középiskolások (14–20 évesek) szabadidős, olvasási és könyvtárhasználati szokásait. Az esetek többségében a diákoknak az előre megadott válaszlehetőségek közül kellett az általuk leginkább igaznak vélt állítást kiválasztani, de nyitott kérdéseket is feltettünk. Megkértük a fiatalokat arra, hogy ne sokat töprengjenek, hanem haladjanak lendületesen, hiszen az első benyomásaikra vagyunk kíváncsiak. A válaszadók névtelen volt, de a közösségi szolgálat leigazolása miatt az iskola neve és egy szabadon választott jelszó megadását kértük. A kérdőívre 432 válasz érkezett 14 középiskolából. A válaszadók nemek szerinti megoszlása közel azonos volt (lány 50,9%, fiú 49,1%). A felmérésben részt vevők 90%-a gimnáziumi és szakgimnáziumi osztály tanulója, 10%-uk pedig szakközépiskolába és szakiskolába járt.

A szabadidős tevékenységekről

A felmérés egyik kérdése arra irányult, hogy megtudjuk, *milyen az olvasás helye a szabadidős tevékenységek sorában.*

SORREND	VÁLASZ	EREDMÉNY
1.	zenét hallgatok	78%
2.	barátokkal vagyok	65,5%
3.	számítógépezek, közösségi oldalak, szerepjátékok	65%
4.	filmet nézek (otthon vagy moziban)	56%
5.	olvasok (könyvet, újságot, elektronikus tartalmat pl. interneten)	48%

SORREND	VÁLASZ	EREDMÉNY
6.	sportolok	43%
7.	televíziót nézek (pl. sorozatot)	37%
8.	sétálgatok a városban	22%
9.	fotózok	18,5%
10.	rajzolok	18%
11.	nincs szabadidőm	8%
12.	egyéb (verset írok, blogolok, hangoskönyvet hallgatok, színjátszással foglalkozom...)	29%

Jelen felmérés kérdezettjeinek leginkább kedvelt szabadidős tevékenységei részben aktív, társas tevékenységek: a korosztályi sajátosságokból adódóan ez elsősorban a kortársakkal való együttlételet jelent, de a válaszokból az is kitűnik, hogy egyre nagyobb azoknak az aránya, akik otthon, magukban töltik a szabadidejüket, legfeljebb virtuálisan vannak együtt a barátaikkal. Örömeinkre viszonylag sokan válaszolták, hogy olvasnak, de fontos megjegyezni, hogy az olvasás fogalmát itt kiterjesztettük minden olyan tevékenységre, amihez olvasás szükséges (pl. online olvasás, egyéb elektronikus tartalmak olvasása). A válaszadók közel fele sportol is a többi tevékenysége mellett, viszont művészeti tevékenységet kevesen űznek. Érdekes megjegyezni, hogy a felmérés során hangsúlyosabban jelent meg a szabadidő hiánya a könyvtárhasználati kérdéseknél, mint az olvasásnál („ha lenne több szabadidőm, akkor jönnék könyvtárba is”).

Számítógép – internethasználat

A szabadidős tevékenységekre adott válaszokból kitűnik, hogy a számítógép-használattal összefüggő tevékenységek igen előkelő (3.) helyen állnak a középiskolások körében. Ezért kérdeztünk rá arra, hogy milyen weboldalakat látogatnak rendszeresen, milyen elektronikus tartalmak iránt érdeklődnek leginkább.

A közösségi oldalak látogatása kiemelkedik a többi válaszlehetőség közül (87%), ezen kívül sokan (49,3%) választották még a hírportálok olvasását, 28,2% a technikai újdonságokról és 25% a sportról szóló oldalak követését. Ebben a kérdésben érdekes volt megfigyelni a fiúk és lányok válaszadásait. Mindkét nemnél az első két helyen a közösségi oldalak és a hírportálok állnak, a további sorrend azonban jelentősen eltér: a lányoknál a sztárvilágról szóló oldalak követése emelkedik ki (18,7%), míg a fiúk a technikai újdonságokról és a sportról olvasnak szívesen az interneten keresztül. A kérdésre adott válaszok megerősítettek bennünket azzal kapcsolatban, hogy ezzel a korosztállyal leginkább a közösségi oldalakon keresztül tudunk kapcsolatba lépni, ott tudjuk eljuttatni hozzájuk az információkat.

Az olvasásról

Olvasásra fordított idő

Mindezek után következzenek az olvasással kapcsolatos kérdések. Arra a kérdésre, hogy naponta átlagosan *mennyi időt töltenek olvasással a kötelező tananyagot kívül, az alábbi eredmény született: 45,4% 30 percnél kevesebbet, 34% kb. 1 órát, 12,3% 1–2 óra között, 8,3% pedig 2 óránál többet olvas.*

A válaszadók többsége fél óránál kevesebbet olvas naponta, amennyiben nem számítjuk be a tanuláshoz kapcsolódó olvasási tevékenységet.

Olvasás a szöveg hordozója szerint

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy milyen formában (hagyományosan, nyomtatott formában vagy elektronikusan, valamilyen IKT-eszköz használatával) olvasnak a diákok.

Könyvek esetében többnyire hagyományos, nyomtatott formátumban olvasnak a legtöbben (65,5%), és kevesebben teszik ezt elektronikusan (34,5%). Más arányokat kaptunk az újságok, folyóiratok olvasási módjánál, ahol a válaszadók többsége (42,6%) „elektronikusan olvas híreket”, míg kisebb százalékuk (31,3%) a „hagyományos, nyomtatott sajtó” részesíti előnyben, 26,2%-uk pedig egyáltalán nem olvas folyóiratokat.

Az olvasott könyvek téma szerinti megoszlása

Annak érdekében, hogy képet kaphassunk a korosztály olvasmányairól, megkérdeztük, hogy *milyen témájú könyveket olvasnak általában*. Több választ is megjelölhettek a diákok.

SORREND	TÉMA	EREDMÉNY
1.	fantasyt	39%
2.	ifjúsági regényt	33%
3.	kalandregényt	28%
4.	romantikus regényt	27%
5.	nem olvasok könyvet	24%
6.	krimit	22,5%
7.	vicces könyvet	17%
8.	pszichológiai témájú könyvet	15%
9.	ismeretterjesztő könyvet	12%
10.	önsegítő, önismereti könyvet	9%
11.	verseskötetet	9%
12.	drámát	7%
13.	pályaválasztással kapcsolatos könyvet	3%

Megállapítható, hogy a leginkább közkedveltek a fantasyk, az ifjúsági regények, a kalandos és romantikus történetek, valamint a krimik. Legkevésbé a verseket, drámákat és a pályaválasztással kapcsolatos könyveket olvassa ez a korosztály. Az 5. helyen áll a „nem olvasok könyvet” válasz 24%-al, ami azt jelenti, hogy ennek a korosztálynak az egynegyede a tanuláson kívül nem vesz más könyvet a kezébe. Ez az adat hasonlít a fent idézett 2012-es Szonda Ipsos-felmérés eredményéhez: „*A fiatalok több mint egynegyede – 28 százaléka – soha nem olvas könyvet.*”

A felmérés során kíváncsiak voltunk arra is, hogy *milyen ajánlás/javaslat alapján választanak maguknak a fiatalok olvasnivalót*. 1-től 6-ig lehetett rangsorolni a megadott válaszokat (az 1-es a leginkább, a 6-os a legkevésbé jellemző).

SORREND	AJÁNLÓ	1. HELYEN MEGJELÖLVE
1.	a barátok, ismerősök ajánlása	25%
2.	az újságban/interneten olvasottak	18,5%
3.	könyvesbolti kirakatban szereplő ajánlások	18%

SORREND	AJÁNLÓ	1. HELYEN MEGJELÖLVE
4.	könyvtárosok ajánlása	13,5%
5.	szülők ajánlása	13%
6.	tanárok ajánlása	12%

Ez az eredmény tükrözi a korosztályi sajátosságokat: a kortársak véleménye erősen befolyásolja őket az élet minden területén, így az olvasnivalók kiválasztásánál is. Ezért is tartjuk fontosnak, hogy a könyvtárakban is adjunk teret annak, hogy egymásnak ajánlhasanak könyveket a fiatalok, illetve el kellene azon is gondolkozni, hogy a könyvtár közösségi oldalain milyen formában tudnánk ezt az egymásnak való ajánlást megvalósítani.

A továbbiakban rákérdeztünk arra is, hogy *honnan szerzik be a kötelező és ajánlott olvasmányokat* a középiskolások.

SORREND	AJÁNLÓ	1. HELYEN MEGJELÖLVE
1.	könyvesbolt	21%
2.	„egyéb” könyvtár (nem iskolai)	17%
3.	otthoni/családi könyvgyűjtemény	17%
4.	internet (elektronikus formában)	17%
5.	iskolai könyvtár	16%
6.	baráti/ismerősi kör	12%

SORREND	AJÁNLÓ	ÁTLAGOLT MUTATÓ
1.	otthoni/családi könyvgyűjtemény	3,16
2.	könyvesbolt	3,29
3.	internet (elektronikus formában)	3,31
4.	iskolai könyvtár	3,37
5.	baráti/ismerősi kör	3,42
6.	„egyéb” könyvtár (nem iskolai)	3,43

Bár viszonylag sokan bejelölték az első helyen, hogy könyvtárból szerzik be az olvasmányukat, az átlagolt mutató alapján mégis azt kell mondani, hogy a könyvtárak az utolsó helyeken állnak a listában. Kicsit jobb a helyzet, ha a többféle könyvtártípust együttesen vizsgáljuk, mert így azt mondhatjuk, hogy a 4. helyen állnak a könyvtárak 3,4-es mutatóval. Érdekes megfigyelni azt is, hogy míg az ajánlásokban egyértelműen a baráti, ismerősi ajánlások vezetnek, addig a beszerzési források között ez az utolsó.

Olvasás – motiváció

A felmérés során szerettünk volna az olvasás és a könyvtárhasználat motivációjára is rákérdezni, és ennek érdekében asszociációs, nyitott kérdéseket tettünk fel. Arra a kérdésre, hogy *mi jut eszébe a diákoknak az OLVASÁS szóról*, az alábbiak voltak a leggyakoribb válaszok:

SORREND	FOGALOM	EREDMÉNY
1.	könyvek	28,8%
2.	pihenés/kikapcsolódás	11,4%
3.	fantázia/képzelet	6,5%

SORREND	FOGALOM	EREDMÉNY
4.	élmény/öröm/boldogság	4,7%
	szabadidő	4,7%
5.	betűk/szavak/szöveg/írás	4,2%
6.	tudás/információszerzés/ismeretszerzés	4%
7.	szórakozás	3,7%
8.	unalom	3,5%
9.	tanulás	3,2%
	új kaland/fiktív világ	3,2%
10.	szókincs	2,7%

A könyvtár nem szerepel a leggyakoribb válaszok között, a válaszadók mindössze 1%-a írta, hogy az olvasásról a könyvtár jut eszébe. Arra a kérdésre, hogy *mi jut eszébe a diákoknak a KÖNYVTÁR szóról*, az alábbiak voltak a leggyakoribb válaszok:

SORREND	FOGALOM	EREDMÉNY
1.	könyvek	45,7%
2.	csend/nyugalom	22,7%
3.	Somogyi-könyvtár	2,8%
	könyvespolc	2,8%
4.	könyvillat	2,6%
5.	könyvkölesönzés	2,4%
6.	olvasás	2,1%
	épület	2,1%
7.	tudástár/tudomány	1,9%
8.	kincstár/birodalom	1,6%
	sokféleség/érdekesség/választék	1,6%
9.	könyvtár	1,4%
	semmi	1,4%
10.	könyvtáros	1,2%
	iskola/tanulás	1,2%
	unalom	1,2%

Arra a kérdésre, hogy *mi jut eszébe a diákoknak a KÖNYVTÁROS szóról*, az alábbiak voltak a leggyakoribb válaszok:

SORREND	FOGALOM	EREDMÉNY
1.	segítőkész/segítés	21,7%
2.	könyvtáros/könyvtárban dolgozó személy	12,5%
3.	néni	10,3%
4.	kedves	9,2%
5.	könyvek	5,6%
6.	idegesítő/szigorú/mogorva/magányos	5,3%
7.	szemüveges	4,4%
	ember/személy	4,4%
8.	könyvtár	3,9%
	munka/alkalmazott	3,9%
9.	semmi	3,6%
10.	csend/nyugalom	3%

A könyvtáros szakmához kapcsolódó sztereotípiák ebben a felmérésben is megmutatkoznak (szemüveges, mogorva, néni – kb. 20%), de a válaszok többsége (kb. 31%) a segítőkészséget, kedvességet emelte ki.

Könyvtárhasználat

A könyvtárhasználatra irányuló kérdéseinket azzal kezdtük, hogy *milyen esetben jut eszébe a könyvtár a diákoknak a mindennapokban*. Több választ is megjelölhettek.

SORREND	VÁLASZ	EREDMÉNY
1.	nincs meg otthon a kötelező olvasmány	55,8%
2.	tankönyvet keresel (iskolai könyvtár)	32,4%
3.	amikor elfelejtetted a könyvet visszavinni	31,9%
4.	spórolni akarsz: olcsóbb kikölcsönözni, mint megvásárolni	27,1%
5.	már nem kapható a keresett könyv	26,9%
6.	kikapcsolódásra, elmélyült olvasásra vágysz	22,7%
7.	fogalmazás, iskolai feladat kapcsán, tanulás miatt	20,8%
8.	„hiteles” információk, források kellenek egy dolgozathoz	16,4%
9.	rendezvény/program keresésekor	7,4%
10.	egyéb	7,9%

Az eredmény azt mutatja, hogy a legtöbb fiatalnak valamilyen iskolai tevékenységgel, tanulással kapcsolatban jut eszébe a könyvtár. Ezen kívül említésre kerülnek még az anyagi szempontok (inkább kölcsönzik a könyvet, mint vásárolják) és a kikapcsolódás, programokon való részvétel is, de ezek már kisebb súllyal.

Az, hogy a diákoknak eszébe jut a könyvtár, még nem jelenti azt, hogy el is mennek oda. Éppen ezért fontos volt azt is megkérdezni, hogy akik ténylegesen elmennek könyvtárba, általában *milyen tevékenységeket folytatnak*.

SORREND	VÁLASZ	EREDMÉNY
1.	kölcsönzők	55,6%
2.	nézelődöm, könyveket keresek	53,9%
3.	tanulok	19%
4.	internetezek (free wifi)	18,1%
5.	kikapcsolódom /olvasgatok	17,1%
6.	kutatómunkát végzek	13,4%
7.	fénymásolok/nyomatatok	11,1%
8.	közösségi szolgálatot végzek	8,6%
9.	találkozom a barátaimmal	6,9%
10.	rendezvényen veszek részt	5,3%
11.	újságot olvasok	4,2%
12.	egyéb	8,1%

Ebben a táblázatban már nem kizárólag a tanulása a főszerep, hanem a kikapcsolódás, pihenése is, hiszen a kölcsönzésben a kötelező olvasmányok mellett az egyéb olvasni-valók is szerepelnek, és a „nézelődöm, könyvet keresek” kifejezés is inkább ezt sugallja.

A könyvtárhasználat felmérésénél szeretnénk volna azt az időszakot is meghatározni, hogy *mikor járnak könyvtárba a középiskolások*.

A válaszadók több mint felének (53%) a szabadidejétől függ, hogy mikor jár könyvtárba. 10% csak iskolai szünetekben, 9% tanítás után közvetlenül, 4% szombatokként, 3% pedig késő délután (18-19 óra körül) jár. Nagy arányban (37%) választották azt is, hogy nem járnak könyvtárba. Ez az adat összevethető Péterfi Rita felmérésének egyik eredményével: „A megkérdezettek alig egytizede (8%) nyilatkozott úgy, hogy élete során soha nem volt könyvtári tag, több mint negyven százaléka (41,8%) valamikor az volt...”²²

Könyvtárhasználat – motiváció

Arra a kérdésre, hogy *mit szeretnek a könyvtárban*, az alábbi válaszok érkeztek. (Több válaszlehetőséget is bejelölhettek a diákok.)

SORREND	VÁLASZ	EREDMÉNY
1.	a csendet	61,3%
2.	a sok könyv látványát, a nagy választékot	31,3%
3.	a könyv illatát	30,6%
4.	olcsóbb, mint a könyvesbolt, nem kell megvenni a drága könyveket	28,9%
5.	az egyedi hangulatot	27,8%
6.	azt, hogy kölcsönözni is lehet, de itt is lehet olvasni	26,9%
7.	nyáron hűvös van, télen pedig meleg	15,7%
8.	a remek, jó környezetet az olvasáshoz	15,3%
9.	figyelmesek velem	9,7%
10.	16 éves kor alatt ingyenes a beiratkozás	8,8%
11.	jó hely a találkozásokhoz, beszélgetésekhez	7,9%
12.	egyéb	7,6%

Érdekes kiemelni, hogy magasan vezet a válaszok között azoknak az aránya, akik a csendet szeretik a legjobban, ezt keresik, ezért járnak könyvtárba. Érdekes tapasztalat, hogy a „rohanó világ”, a mindennapi élet túlhajszoltságából menekülést jelent a könyvtári nyugalom már ebben a korban is. A sok könyv látványa, a könyvek illata, a könyvtár egyedi hangulata pozitívan hat a könyvtárba járók érzelmeire, mindennapjaira. Emellett megjelennek az anyagi szempontok is: nem kell megvenni a drága könyveket a könyvesboltban (ez a szempont már a Szonda Ipsos felmérésében is szerepel).

Feltettük az előző kérdés ellentétét is, hogy *mit nem szeretnek a fiatalok a könyvtárban* (ugyancsak több választ is megjelölhettek a válaszadás során).

SORREND	VÁLASZ	EREDMÉNY
1.	ha elfelejtem visszahozni a könyveket, késedelmi díjat kell fizetnem	41%
2.	rövid ideig lehet kint a könyv	31%
3.	nem lehet az enyém a könyv	28%
4.	16 éves kor felett nem ingyenes a beiratkozás	27%
5.	ki kell mozdulnom otthonról	24%
6.	unalmas	22%
7.	bonyolult a beiratkozás	12%
8.	nincsenek fiataloknak szóló programok	6%
9.	nem törődnek velem	5%
10.	egyéb	6,5%

A kérdésre adott válaszokban itt már több helyen megjelennek az anyagi szempontok: a beiratkozási (16 év felett) és késedelmi díj fizetését nehezményezték. További szempontok voltak a rövid kölcsönzési idő, az otthonról való kimozdulás szükségessége és az, hogy unalmasnak találják a könyvtárat.

Ezek alapján adódik a kérdés, hogy *miért/mikor járnának szívesen/szívesebben könyvtárba a fiatalok*. Egy nyitott kérdést tettünk fel annak érdekében, hogy megtudjuk erre a választ. A mondat, aminek a befejezését a diákoktól vártuk, így hangzott:

Akkor mennék (többször) a könyvtárba, ha....

A kérdésre a megkérdezettek közel 70%-a válaszolt, a legjellemzőbb válasz (a válaszadók 44%-a) pedig az volt, hogy... „*ha több időm lenne*”. Az eredmény megerősítette azt a tapasztalatunkat, hogy mennyire túlterheltek a mai középiskolások, és hogy az iskolai elfoglaltságok, szakkörök, sporttevékenységek mellett nagyon nehéz időt szakítani a kultúrára, olvasásra. A többi válasz sokkal kevesebbszer fordul elő és igen nagy szórást mutat (...*ha közelebb lenne / ...ingyenes lenne / ....több új/sikerkönyv lenne*).

A vizsgálat során próbáltuk azt is felmérni, hogy vannak-e olyan területek, ahol helyet tudnánk adni a fiataloknak, megmutatkozási lehetőséget biztosítani nekik. A kérdésre (*Van-e olyan különleges képesség vagy hobbi, amit szívesen megosztanál másokkal könyvtári környezetben?*) 72% nemleges válasz érkezett. Az *igen* választ adók sport, írás, fotózás, illetve zene témákban mutatkoznának meg, de egyik témánál sem volt több 4–5 főnél a válaszok száma.

Az online kapcsolattartás ennél a korosztálynál kiemelt fontosságú, ezért a következő kérdésünk az online szolgáltatások témakörét járta körül.

Milyen webes szolgáltatásokat szeretnél igénybe venni egy könyvtári honlapon? (Több választ is bejelölhetsz!)

SORREND	VÁLASZ	EREDMÉNY
1.	könyvajánlók feltöltése	40%
2.	könyves blog	34%
3.	szabad hozzászólás, kommentelés	27%
4.	könyvek címkézése	19%
5.	egyéb	9%

A fiatalok igényei egyértelműen a web2-es szolgáltatások irányába mutatnak.

Végül rákérdeztünk még arra, hogy milyen típusú szolgáltatásokkal, programokkal tudnánk hozzájárulni a fejlődésükhöz: *Szerinted milyen típusú tevékenységgel tudná a Somogyi-könyvtár kiegészíteni az iskolai tanulásodat, elősegíteni a fejlődésedet? Mibe kapcsolódnál be szívesen? (Több választ is bejelölhetsz!)*

SORREND	VÁLASZOK	EREDMÉNY
1.	pályaválasztással kapcsolatos programok	49%
2.	hatékony tanulási technikákat bemutató foglalkozások	39%
3.	kreatív foglalkozások	34,5%
4.	kortárs fiatal írókkal való találkozás	29%
5.	önismereti szakkör	25,5%
6.	olvasókör/könyvklub	17%

SORREND	VÁLASZOK	EREDMÉNY
7.	helyismereti klub	10%
8.	egyéb	7%

A legtöbb diákot a pályaválasztással kapcsolatos programok érdeklik, bár érdekes módon ilyen témájú könyveket nagyon kevesen keresnek és olvasnak.

Összegzés

Az olvasási szokásokat vizsgálva fontos megállapításunk, hogy a kérdezettek 48%-a folytat valamilyen olvasási tevékenységet kikapcsolódásként, de ez nem feltétlenül jelent könyvolvasást, lehet interneten történő hírolvasás vagy egyéb. Ez az idő a középiskolások 45%-ánál 30 percnél kevesebb naponta. A megkérdezettek 24%-a egyáltalán nem olvas könyvet a tanulmányain kívül. Azoknak a fiataloknak, akik könyveket olvasnak, a legkevesettebb olvasnivalói a fantasyk, ifjúsági regények és kalandregények, és nagyon fontos, hogy minél hamarabb megtalálják a könyvtárban a legújabb könyveket a könyvesbolti megjelenéshez képest. Az állomány gyarapításánál figyelniük kell arra, hogy ez a szempont érvényesüljön. A könyvolvasó középiskolások körében még mindig a hagyományos, nyomtatott forma a népszerűbb, nem merült fel az e-book-olvasóra való áttérési igény részükről.

Az internethasználatnál egyértelműen jelentkezik, hogy a vizsgált korosztály a közösségi oldalakat (facebook, instagram) követi, tehát ezeknek az oldalaknak az erősítése, korosztály-specifikus ajánlók, megjelenések készítése fontos jövőbeli feladatunk. Érdemes elgondolkodni azon, hogy ebbe a munkába akár néhány aktív és lelkes fiatal is bevonjunk, akik a közösségi szolgálat keretében tudnának nekünk segíteni.

A könyvtárhasználatot gátló legfontosabb tényezőként az idő hiánya merült fel, hiszen azt a kevés szabadidőt, amiben könyvet olvasnak a fiatalok, inkább otthon töltik el, és nem mennek el a könyvtárba. Ha mégis megteszik, akkor az iskolai tanulmányaikhoz keresnek anyagokat, illetve kikapcsolódásra, csendre vágyanak. Emellett a korosztályuknak szóló programokra is szívesen eljárnának, amelyek főként a pályaválasztással, hatékony tanulási technikák elsajátításával foglalkozó rendezvények lehetnének – az elvárásaik szerint. Speciálisan számukra kialakított közösségi tereink nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy a fiatalok otthonosan érezzék magukat nálunk. Ebben az irányban érdemes továbblépni, és minél vonzóbb tartalmakkal, ötletekkel, játékokkal megtölteni a már meglévő helyeinket (babzsákos olvasósarok, fiatalos dekoráció, interaktív játékok stb.).

Jegyzetek

- <http://ipsos.hu/hu/news/alig-olvasnak-konyvet-a-fiatalok-se-idejuk-se-kedvek>
- Péterfi Rita: A Harry Potter nemzedék és a könyvek
<http://www.peterfirita.hu/index.php/publikaciok/2-uncategorised/49-a-harry-potter-nemzedek-es-a-konyvek>

